

Ræða formanns Nýherja á aðalfundi 22.2.2013

Ágætu hluthafar!

Árið 2012 var rekstur Nýherja með afgangi, en þó ekki nægilega miklum. Hagnaður var af rekstri félagsins fyrir afskriftir alla ársfjórðunga. Reyndar hefur verið jákvæð EBIDTA-afkoma af innlenda rekstrinum á hverjum ársfjórðungi frá miðju ári 2009. Vandann undanfarin ár má einkum rekja til dótturfélaganna í Danmörku og Svíþjóð. Ég mun víkja að þeim síðar í ræðunni. Velta minnkaði nokkuð á árinu og má rekja það bæði til breyttra aðferða við færslu tekna og raunverulegs samdráttar. Afkoma var ágæt hjá TM Software og móðurfélaginu sem sér um innanlandsrekstur annan en hugbúnaðarframleiðslu og -sölu.

Hagvöxtur á Íslandi var minni en vonir stóðu til á liðnu ári en var þó yfir núlli. Ýmis merki eru um að hin efnahagslega kreppa sé í rénun. Þó lýsa 76% svarenda í könnun *Frjálsrar verslunar* því að þeir telji að kreppunni sé ekki lokið. Það má eflaust rekja til þess að skuldir heimila, fyrirtækja, ríkis og sveitarfélaga eru enn miklar og stjórn málaforingjar keppast við að lofa úrbótum, en láist að geta þess hver eigi að borga brúsann.

Stjórn starfaði mikið að innri málefnum félagsins allt árið og lagði til breytingar á vinnubrögðum. Í janúar 2012 hélt stjórnin í fyrsta sinn matsfund til þess að fara yfir verk sín og verklag. Í kjölfarið setti hún fram verkefnalista í 12 liðum um verkefni sem hún vildi hrinda í framkvæmd á árinu. Nefni ég nú nokkur þeirra verkefna.

Samþykkt var að fela utanaðkomandi aðila að meta hverjir eru helstu áhættuþættir og skila stjórn skýrslu þar um. PWC var fengið til þess að gera skýrsluna sem kynnt var fyrir stjórn í ágúst. Hver deild og dótturfélög settu jafnframt fram lista um nokkra helstu áhættuþætti sem að þeim sneru. Í framhaldi af þessu hefur forstjóri á stjórnarfundum farið yfir þættina sem nefndir voru. Tilgangurinn með þessari skýrslugerð er að stjórn og stjórnendur séu meðvitaðir um áhættuþættina og geti betur dregið úr þeim ógnum sem að félaginu gætu steðjað.

Stjórnin samþykkti líka að í upphafi árs skyldu allar deildir setja fram lista um þrjú til fimm mál sem sett væru í forgang á árinu. Á stjórnarfundum fékk stjórn upplýsingar um hvernig þessum málum miðaði þannig að sæist með grænu, gulu eða rauðu ljósi hvort þau væru í réttu horfi. Mikilvægt er að hver deild setji sér mælikvarða sem auðveldi þeim að sjá hvort þær séu á réttri leið.

Samþykkt var að breyta endurskoðunarnefnd þannig að í henni sitji aðeins þrír menn, þar af a.m.k. einn utanaðkomandi með endurskoðendamenntun og starfsreynslu og að minnsta kosti einn stjórnarmaður. Niðurstaða var sú að í endurskoðunarnefnd voru skipuð þau Hildur Dungal, stjórnarmaður, en Hildur er lögfræðingur, Jón Gunnsteinn Hjálmarsson, löggiltur endurskoðandi, og Benedikt Jóhannesson, stjórnarformaður. Nefndin hélt 7 fundi á árinu, þar af þrjá án stjórnenda félagsins. Endurskoðunarnefnd fer yfir verklag við endurskoðun, gerir fyrirspurnir um einstaka þætti og fer yfir endurskoðunarskýrslur. Jafnframt fer hún yfir helstu þætti vegna árshlutareikninga og yfirfer drög að fréttatilkynningum vegna þeirra. Nefndin er launuð og fá nefndarmenn 30 þúsund krónur greiddar fyrir hvern fund.

Sem fyrr segir gekk reksturinn innanlands ágætlega. Góð afkoma varð af TM Software. Meðal þess sem vel tókst til á liðnu ári má nefna vaxandi sölu á tímaskráningarforritinu Tempo frá TM Software. Forritið er selt á Netinu og hefur verið keypt af stórum sem smáum fyrirtækjum um víða veröld. Nú er unnið að fleiri nýjum forritum á skyldum vettvangi innan félagsins.

Rekstur Applicon-félaganna gekk ekki sem skyldi. Ég hef áður vikið að því að í Danmörku reyndist samningur um hugbúnaðarverkefni ekki gera ráð fyrir þeim tímafjölda til stórs verkefnis sem nauðsynlegur var. Þetta veldur því að afkoman er ekki betri en raun ber vitni. Þessum erfiðleikum er nú lokið með verkefninu, en engu að síður valda erfiðar efnahagsaðstæður í Danmörku því að afkoman var ekki viðunandi. Engin stór SAP innleiðingarverkefni hafa farið í gang undanfarin ár í Danmörku og meðan svo er verður reksturinn erfiður.

Applicon í Svíþjóð hefur undanfarin ár gengið mjög vel en nú sneri til verri vegar. Skýringin er sú sama og í Danmörku, þ.e. stórt innleiðingarverkefni hjá sænskum banka reyndist viðameira en tilboð gerði ráð fyrir. Einhverjum kann að virðast það lítið fyrirhyggjuleysi að hafa farið úr einu stórverkefninu yfir í annað og lenda í sams konar erfiðleikum. Fyrir þetta átti þó að setja með viðamiklum samningi sem fenginn var dýr lögfræðingur til þess að skrifa fyrir hönd félagsins. Sú vinna reyndist hins vegar ekki vera góð fjárfesting.

Ytri aðstæður til fyrirtækjarekstrar hafa ekki verið hagstæðar á Íslandi. Gengi krónunnar er lágt í sögulegu samhengi og fyrir félag sem notar sér mikið erlend aðföng veldur það miklum kostnaðarauka. Mikil óvissa er um gengi krónunnar, sem er í höftum, vegna þess að svonefnt aflandsgengi er enn lægra. Gjaldeyrishöftin gera það að verkum að hér myndast margföld gengisskráning og sumir geta hagnast á henni. Þess vegna er leitt til þess að vita að margir stjórnámamenn virðast setja það fram sem trúarkenningu að ekki megi nota aðra mynt en krónu á Íslandi, að því að virðist í því skyni að hægt sé að láta sverfa að almenningi þegar krónan er felld. Fáum stjórnámamönnum virðist finnast sá möguleiki raunhæfur að hagstjórn hér á landi verði nokkurn tíma með þeim hætti að ekki þurfi að velja milli gengisfellinga og atvinnuleysis.

Sveiflur á verði gjaldmiðla hafa haft mikil áhrif á rekstur Nýherja. Bæði valda þær því að verð þeirra hluta sem fyrirtækið selur sveiflast til, en jafnframt virðist reksturinn erlendis enn óstöðugri en ella þegar krónan sveiflast til . Auk þess eru laun sem fyrirtækið greiðir sínum starfmönnum, sem margir hafa kunnáttu sem auðveldlega má nýta víða um heim, borin saman við það sem gerist í nágrannalöndum.

Háir vextir valda því að Nýherji þarf að greiða meira fyrir sín lán en samkeppnisaðilar á Norðurlöndum. Þess ber þó að geta að vaxtakostnaður lækkaði nokkuð hjá félaginu í kjölfar útboðs á bankaviðskiptum á árinu.

Rétt er að minna á að samningar Nýherja um skuldauppgjör við bankana á sínum tíma fólust í þeirri ásættanlegu lausn að félagið borgaði allar sínar skuldir.

Nýherji hefur margvísleg viðskipti við bankakerfið og bankana, viðskipti sem gengið hafa vel eftir að lokið var samningum um skuldir árið 2010. Samt verður ekki hjá því komist að nefna tvö atriði sem snerta fjármálafyrirtækin og hafa mikil áhrif á rekstur félagsins.

Annars vegar er sú árátta bankanna að stækka sífellt tölvudeildir sínar í stað þess að kaupa að þjónustu. Bankinn sænski, sem áður er nefndur, er með álíka stóran efnahagsreikning og íslensku bankarnir. Þar hefur verið tveggja manna upplýsingatæknideild. Hjá íslensku bönkunum eru hundruð starfsmanna á þessu sviði. Í ljósi þeirrar gagnrýni sem komið hefur fram á rekstur bankanna, bæði frá Samkeppniseftirlitinu og í McKinsey-skýrslunni er vert að bankarnir hugi að því hvort upplýsingatæknina megji ekki reka með ódýrari hætti.

Í öðru lagi er það umhugsunarefni hvernig samkeppnisstaða á tölvu- og hugbúnaðarmarkaði almennt hér á landi hefur verið skekkt. Þessi markaður er mjög kvikur og á þeim tuttugu árum sem félagið hefur starfað hafa keppinautar Nýherja komið og farið. Helstu keppinautar félagsins fengu marga milljarða króna lán afskrifuð. Öllum virðist nákvæmlega sama um það að félög, sem eyddu stórfé í það að styrkja stöðu sína fyrir hrun, peninga sem bankarnir þurftu að afskrifa, eiga nú fúlgur fjár til þess að beita í samkeppninni.

Óneitanlega minnir þetta á söguna af merkri konu sem sagt var frá á sínum tíma að hefði fengið lán á mjög ásættanlegum kjörum, - vaxta- og afborganalaust.

Í ársreikningnum sem hér liggur fyrir er hagnaður upp á 111 milljónir króna, en í fyrra var 70 milljóna króna tap. Sem fyrr segir var hagnaður innanlands ásættanlegur og í samræmi við áætlanir. Hins vegar var talsvert tap af rekstrinum erlendis, en gert hafði verið ráð fyrir því að hann skilaði hagnaði.

Stjórnendur félagsins gera ráð fyrir því að í Svíþjóð verði hagnaður á ný á yfirstandandi ári. Þyngra verður undir fæti í Danmörku, en þó gera áætlanir ráð fyrir því að reksturinn þar verði yfir núlli á yfirstandandi ári. Á undanförunum árum hefur félagið þurft að afskrifa hluta af viðskiptavild sinni vegna kaupanna á Applicon í Danmörku. Á liðnu ári nam sú virðisrýrnun um 92 milljónum króna.

Applicon A/S í Danmörku er fyrst og fremst í SAP hugbúnaðarráðgjöf. Þar vinna um 45 manns, en fyrirtækið hefur starfað í Danmörku síðan 1998 en Nýherji keypti það árið 2005. Rekstur félagsins gekk vel allt frá stofnun og fram á fjórða ársfjórðung árið 2009. Þá syrti í álinn vegna efnahagsvanda Dana og áður nefnds innleiðingarverkefnis fyrir sjúkrastofnanir á Sjálandi á SAP hugbúnaði.

Applicon A/S hefur minnkað vegna samdráttarins en hefur þó enn breiðan hóp viðskiptavina og þeim hefur ekki fækkað, en umfang verkefna minnkað. Starfsmenn eru líka með yfirgripsmikla þekkingu á ýmsum sviðum SAP. Meðal viðskiptavina eru nokkur af stærstu fyrirtækjum Danmerkur.

Applicon Solutions í Danmörku er lítið fyrirtæki með fjóra starfsmenn sem einbeittir sér að sölu og þróun á stöðluðum öryggishugbúnaði fyrir SAP kerfi. Rekstur þess var í járnum á árinu.

Stór hluti starfseminnar í Applicon í Stokkhólmi felst í föstum verkefnum fyrir banka og önnur fjármálafyrirtæki. Starfsmenn voru 49 í árslok og hafði fækkað um nálægt tíu, meðal annars vegna þess að starfsemi í Gautaborg var hætt. Ef ekki hefði komið til taps á verkefninu fyrir bankann sem áður er sagt frá, hefði reksturinn verið með ágætum, en aðrar deildir fyrirtækisins gengu vel. Því verkefni verður lokið í byrjun apríl. Búast má við smávægilegu tapi á fyrsta ársfjórðungi en áætlanir gera ráð fyrir hagnaði eftir það. Félagið flutti í nýtt húsnæði í desember síðastliðnum. Flestir stærstu bankar í Svíþjóð eru meðal viðskiptavina og stór hluti starfsmanna er í föstum verkefnum fyrir bankana sem telja hagstæðara að hafa verktaka í föstum, sérhæfðum verkefnum en stækka sífellt sínar hugbúnaðardeildir.

Applicon á Íslandi gekk lakar en áætlanir gerðu ráð fyrir en var þó yfir núlli. Unnið er að því að efla samstarf Applicon fyrirtækjanna innbyrðis. Nokkrir ráðgjafar frá Applicon á Íslandi hafa starfað að verkefnum erlendis á liðnu ári. Jafnframt er reynt að samhæfa markaðsstarf vegna hugbúnaðarsölu.

Í Óðinsvéum í Danmörku er tölvuþjónustufyrirtækið Dansupport með höfuðstöðvar sínar. Félagið er að fullu í eigu Nýherja. Þar starfa liðlega 30 manns og er starfsemin bæði á Jótlandi, Fjóni og Sjálandi. Afkoman var ágæt árið 2012 og hefur verið í jafnvægi undanfarin ár.

Um tveir þriðju hlutar starfsemi Nýherja eru á Íslandi. Auk hugbúnaðarfyrirtækjanna er Nýherji sem kunnugt er með víðtæka þjónustu á sviði tölvu- og tæknibúnaðar. Mörg af stærstu fyrirtækjum landsins eiga mikil viðskipti við félagið. Sem dæmi um þjónustu sem hefur farið mjög vaxandi á undanförunum árum er svonefnd Rent a Prent þjónusta þar sem fyrirtæki leigja allan búnað af Nýherja sem sér um reksturinn. Vaxandi eftirspurn er líka eftir sýndarútstöðvum. Í stuttu máli má segja að þær felist í því að notandinn geti verið í sínu tölvuumhverfi hver sem er í heiminum og á hvaða tölvu sem vera skal.

Markaðsstarf hefur gengið ágætlega á mörgum sviðum Má nefna að Lenovo-tölvur og Canon-myndavélar hafa mjög góða hlutdeild á markaði, enda eru þetta miklar gæðavörur á samkeppnishæfu verði.

Þess má geta að félagið flutti í nýtt lagerhúsnaði frá Köllunarklettsvegi 2 og 4 að Köllunarklettsvegi 8. Aðstaða er þar öll mun betri en áður.

Klak hf. sér um ráðgjöf við ýmiss konar sprotastarfsemi, nýsköpun og rannsóknarverkefni. Það stendur meðal annars fyrir Sprotapiingi Íslands, Seed Forum Iceland. Klak rekur einnig Viðskiptasmiðjuna – hraðbraut nýrra fyrirtækja, sem er nám fyrir frumkvöðla í rekstri. Mikið gagn og gaman hefur verið að þessum þætti starfseminnar. Verkefni Klaks hafa verið Nýherja til sóma á undanförunum árum. Dr. Eyþór Ívar Jónsson sem hefur stjórnað Klaki undanfarin ár lét af störfum um áramót og eru þökkuð lífleg störf í þágu félagsins.

Nýherji leggur áherslu á skjóta, samræmda og vandaða upplýsingagjöf til fjárfesta í ársfjórðungslegum uppgjörum en á rekstrarárinu 2012 voru þau kynnt 27. apríl, 27. júlí, 26. október og 30. janúar. Einnig veitir félagið tíðar upplýsingar um almenna starfsemi og stærri samninga með fréttatilkynningum til fjölmiðla og fjármálafyrirtækja. Stjórn félagsins hefur hist 15 sinnum á stjórnarfundum á liðnu starfsári. Mikil vinna hefur sem fyrr segir verið lögð í að bæta starfshætti stjórnar og stjórnenda. Meðal annars hefur stjórnin nýlega hist á matsfundi fyrir liðið ár þar sem hún taldi að þrátt fyrir kappsamt starf væri árangur félagsins enn ekki í samræmi við væntingar.

Endurskoðendur hafa skilað stjórn skýrslu um það sem betur mætti fara í verklagi við bókhald og fjármál félagsins. Stjórn hefur farið yfir þessa þætti með endurskoðendum og stjórnendum félagsins og hefur hratt og vel bætt úr því sem ábótavant hefur verið. Ársreikningaskrá fer nú einnig yfir ársreikninga og framsetningu þeirra. Reikningurinn sem nú er í höndum hluthafa tekur mið af nokkrum ábendingum frá henni um framsetningu.

Að þessu sinni eru þrír karlmenn og þrjár konur í framboði til stjórnar og varamanns í stjórn eins og í fyrra. Helga Árnadóttir sem var kosin varamaður á síðasta aðalfundi sagði af sér þegar hún tók sæti í stjórn Framtakssjóðs, en hann er hluthafi í stórum keppinautum Nýherja. Á liðnu ári var aðeins einn stjórnarfundur haldinn þar sem ekki voru fimm stjórnarmenn mættir.

Meðalfjöldi stöðugilda hjá Nýherja og dótturfélögum var 519 árið 2012 sem er 14 færri en árið á undan. Fækkunin varð öll erlendis.

Velta félagsins minnkaði um 1.300 milljónir króna sem fyrr er að vikið. Hlutfé í Nýherja er óbreytt að nafnverði, 400 milljónir króna.

Fyrir fundinum liggur hefðbundin tillaga um heimild til stjórnar um að kaupa allt að 10% hlutfjár í félaginu. Þessi tillaga er eins og menn kannast við úr öðrum hlutafélögum.

Um afkomuna hef ég þegar fjallað. Hún veldur stjórn vonbrigðum. Ég hef oft sagt að af félaginu þyrfti að vera traustur hagnaður eftir skatta. Ekki er til of mikils mælt að hann verði til skemmri tíma 3% af veltu eða nálægt 450 milljónum króna. Miðað við reynsluna verður erfitt að ná því takmarki á yfirstandandi ári. Til þess að svo megi verða þarf hagnaður fyrir afskriftir, fjármagnsgjöld og skatta að vera um 900 milljónir króna eða um 225 milljónir króna á hverjum ársfjórðungi. Áætlanir gera ráð fyrir því að hagnaðurinn verði 2-300 milljónir á árinu 2013.

Eiginfjárhlutfall félagsins hækkaði úr 26% í 28%. Eðlileg krafa er að hlutfallið fari yfir 30% á ný á árinu en til lengdar litið þyrfti það að vera hærra.

Stjórn leggur til að greiddur verði 5% arður. Á undanförnum árum hefur það verið stefna stjórnarinnar að arður nemi nálægt þriðjungi af hagnaði af reglulegri starfsemi. Í ljósi þess að eiginfjárhlutfall er enn ekki viðunandi ákvað stjórn að leggja til lægri arðgreiðslu að þessu sinni.

Kristinn Geirsson lét af störfum aðstoðarforstjóra á árinu. Um leið og ég þakka honum samstarfið býð ég nýja aðstoðarforstjóra, Finn Oddsson, velkominn til starfa. Starfsmönnum Nýherja þakka ég fyrir vel unnin störf á liðnu ári. Hluthöfum þakka ég einnig áhuga á félaginu. Stjórnarmönnum og forstjóra þakka ég fyrir gott samstarf. Ég vona að á yfirstandandi ári snúist rekstur félagsins í heild á ný á braut ásættanlegs hagnaðar.